

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, A MEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁR EGYLETEK KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐK:

Dr Gyarmathy Dezső,
földbirtokos.

Dr Hinléder Fels Ernő,
orsz. képviselő.

Dr Kállay Tamás,
orsz. képviselő.

Dr Pál Ernő,
ügyvéd.

Dr Viola Sándor,
ügyvéd.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: Fülel Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Szekelyek és oláhok.

Most, midőn a létérti küzdelem oly nehéz, s midőn nyelvünk pusztulása és fajunk megvédése ellen oly kétségbeesett harcot kell vívniunk, midőn Bécsnek sötét, véres árnya oly vésterhes fellegeket von alkotmányunk tiszta egére: nem lesz érdektelen visszapillantaniunk a multba, hogy mi volt régente az oláh, mely ma lidércként nehezedik ránk, s *mi volt* és *mi még ma is* a szekely a saját hazájában.

A szekelyek a hunoktól veszik eredetüket. Attila nagy birodalmának széteszlása után Czigle földén, az erdélyi havasok közt kerestek menedéket és mind maig fennmaradtak és szokásikat, nemzetiségüket megőrizték. Miután pedig tudjuk, hogy a hunok és magyarok nemcsak nyelvökben és szokásaikban, hanem a monda szerint testvérek is voltak: a szekelyek ugy tekintenek *ma is*, mint *édes testvéreink, véreink*, s mint a magyarságra független, szabad polgárai, lakói.

A szekelyeknek hősiességük rávall a hun nemzetiségre, nekik köszönhetjük, hogy a törökök ellen a határt megvédték, s 1848-49-ben csak is a hős szekely katonáknak, a vakmerő szekely huszároknak és tüzeireknek köszönhetjük, hogy a részint beözönlő, részint felázadt vad oláh csorda fel nem falta a maroknyi Erdélyt és az osztrák, meg az orosz armádia szét nem dulta az országot. E dicső nép előtt, a magyar állam védbástyája előtt tisztelttel hajol meg minden igaz honfi, s vele tart utolsó leheletig, míg csak magyar vér csergedezik ereiben.

Az oláhok — *et nunc veniunt ad fortissimum virum* — eredete homályos. Ők a rómaiaktól származtatják őseiket, miért is ujabban románoknak nevezik magukat. Innen van az Oláhország helyett a Románia elnevezés. De a legtöbb történetíró nem tud megállapodásra jutni, némelyek azt állítják, hogy az egykori híres dákoknak utódjai, azonban a mai nemzedékre pillantva, önkénytelen el kell mosolyodnunk, mert műveltségük absolute nincs, erélyük és vitéségük semmi; nem egyebek elpuhult népnél. Cinamus görög szó (1568.) „Romani v.

Blachi“ néven nevezi. Róbert király idejében „Olahi“ néven voltak ismeretesek. Grisellini nevű olasz azt állítja, hogy római eredetűek és „Rumuni“-oknak nevezi őket, mire most mind „rumun“ lett az oláh. A nép soha se volt vitéz, mert a 11. és 12. században is függő tartomány volt Oláhország, majd a magyar, majd a lengyel koronának hódoltak, amint vagy annak, vagy ennek kedvezett a szerencse. 1421-ben önként hódolnak a töröknek, mely egy hősödött hagyott meg nekik, a midőn ezek uralma alatt a bojárok elhatalmasodva, a népet rabszolgává tették.

A nyelvük egy keverék, mert mint állítják a történészek: szlávok, góthok, bolgárok lettek volna ősei, ezeknek a nyelvzagyvalékaiból keletkezett a mai oláh nyelv, mely oly távol áll a római (latin) nyelvtől, mint ég a földtől.

Ime mik voltak az oláhok s erre korántse lehetnek büszkék, korántse volna nekik szabad a magyart sajtójukban rángatni vagy a nemzetiségi képviselőik által minket lekicsinyelni. A magyar az oláhnak földet adott Erdélyben, testvéri jobbát nyújtotta felé s az oláh mit tett? Kifent agyarral rabolta el nyelvünket, ellepte Erdélyt s itt a magyar földön, hol tisztelnie kellene a vendégszeretetet, nem átalja káromolni az államot és annak fenntartóját, a magyar nemzetet.

Vak dühében, fanatikus elfajultságában ilyen szavakra is fakad, melyeket saját fülemmel hallottam Déván: „*Az a magyar, ki nem tud oláhu, azt fel kell akasztani!*“

Minden igaz magyar arcába szökkenik a vér e brutális szavakra, mert ehhez nagy megátalkodottság s rut hálátlan lélek kell, ki ott, hol magyar kenyeret eszik, magyart levegőt szív, a magyar testvérség melegét élvezi: undok módon és gyalázatos, piszkos szavakkal illeti a magyart, kinek kegyelméből türetni meg e földön.

Egy másik vad oláh, kinek viselete és külseje is a vadállathoz hasonlított, szintén itt, a magyar földön — ha jól emlékszem Tordán — e nyomorult szavakra fakadt: „*Minden magyart nyársra kell huzni!*“ És

mi türjük ezt, hallgatunk, mert a magyar mindig jó volt, jobb a béketűrő Jónnal.

Vajjon nem fájdalmas, nem elszomorító tény az, hogy itt a Székelyföldön, hol ezelőtt 40---50 évvel hire sem volt az oláhságnak, ma majd minden faluban befészkelődött? Nem elszomorító dolog az, hogy a szekelyek, kik ezelőtt az oláh nyelvet csak ugy tanulták meg, ha kimentek Bukarestbe, vagy máshova: most a nyakán elősködő oláhoktól önkénytelenül ráragad az oláh nyelv? Nem szomorú dolog az, hogy a szekelyek a helyett, hogy szaporodnának — részint kivándorolnak, részint tönkremennek — majdnem beleolvadnak az oláhokba? Elvesztik nyelvüket, nemzetiségüket, de meg vallásukat is s katolikus vagy református hitről idővel görög keleti hitre térnek át? Nem a jelenről beszélek e tekintetben, de ha így tart az oláhnak poloskamódra való terjedése, a szekelység pusztulását látom. Oh szegény hazám! Ne hagyj magad!

Az oláhoknak beolvasztó képességük nagyobb, mintse hinniök s ezeknek megmagyarosítását mind az államnak, mind az E. M. K. E-nek nem dőlgetéssel, engedményekkel, autonómiákkal, hanem tüzzel, vassal, ha kell erőszakkal kellene véghez vinniök! Így leszünk magyarok mindnyájan e magyar földön és így szabadulunk meg végre valahára a piszkos, aljas és alattomos izgatásoktól, a kolompások aknamunkáitól s áldásos működésünk gyümölcsének majd nem az utókor fogja hasznát venni, midőn mindenben egységes magyar állam lesz és megerősödve lép e nemzet majdnem a nyugati kultúrállamok műveltségének porondjára.

K. Mártonffy Imre.

Távirat Székelyudvarhelyről.

Nagyméltóságu

Bánffy Dezső báró urnak

Budapest.

Miniszterelnöki palota várótermében.

Idők jeléből ítélve, kegyelmes ur a jövő miniszterelnöke. Szolgálatom felajánlom. Érdemem Nagyméltóságoddal szemben,

hogy annak idején egyike voltam azon főispánoknak, kik Nagyméltóságod megbuktatója, Széll Kálmántól főispánságot fogadtam el, így tehát teljes egyéniséggemmel, tehetséggemmel hozzá járultam Széll Kálmán lejáratásához, megbuktatásához.

Maradok Udvarhelymegye főispánja: *Hollaky.*

A politikai helyzetről.

Perszonál unió.

Az ösék átlátták a bécsi körök alkotmányért, sőt egyenesen alkotmányellenes és mindenkor az ország kárára törekvő befolyását Magyarország ügyeihez. Ausztriával való közösség hátrányos következménye volt a szentgothárdi győzelem után 1664-ben kötött káros és gyalázatos vasvári béke, mely után Zrínyi Miklós a költő és hadvezér sietett kijelenteni az *összeférhelleniséget*, a legkisebb összekötő kapcsot is veszélyesnek látja. Ennek bizonyítása következtében estek el nemzeti hőseink, ezért lett hontalan Rákóczi Ferenc, Kossuth Lajos. Ezért tömörült most az ország többsége és alakította a koalíciós pártot, mely az ország önállóságának és függetlenségének kivívását tűzte feladatának, a mely pedig nézetem szerint más uton nem lehet, csak ha perszonál unió alapján sürgetjük. Ausztria végezze külön Magyarország is külön a saját ügyeit, csak egy legyen közös közöttünk, az uralkodó

Bánffy Dezső báró.

Minden időnek meg van a maga divatja. Az elmúlt héten a kiemelkedő vezér politikusok közül Bánffy báróról, az „uj párt“ nagy multtal bíró elnökéről esett legtöbb szó. Esett pedig több rendbéli nyilatkozata és kijelentése folytán. Nyilatkozott, a mint már a multkor említettem, a 67-esek tömörüléséről Deésen, melyről most ujjolag nyilatkozott Ó-Budán, szólott a közigazgatás államosításáról és beszélt az „ujpárt“ szervezéséről.

Történelmi nevezetességű kijelentés: hogy Magyarország 1867-ben csupán azon fellevésben ment bele Ausztriával közös ügyek státuálásába, hogy hazánkban soha többé más mint alkotmányos parlamentáris és felelős magyar kormányzat ne létezhesék. És Bánffy báró, s a 67-esek most akarnak tömörülni, új életre kelni,

Baross-forrás borvíze 8 fillér

T

DA

Szappanok, illatszerek, fog- és ruhakelék

mikor Tisza, Fejérváry oly csuffá tették ez elvet, hosszas alkotmányellenes kormányzásokkal. *Most nem lehet más, csak függetlenségi és 48-as, mely az ország önállóságának kivívását tüzte feladatául, perszonál unió alapján.*

Az ujpárt.

Bánffy Dezső báró, a választásokat megelőzőleg pártja részére programot állapított meg, a melyek egytől egyig a függetlenségi párt „határozott és az elveket minden irányban kidomborító” program pontjai. Melyekért a párt 400 éve küzd Bánffy csupán egyet felejtett átvenni, szándékosan, a perszonál uniót. Az ujpárt a választások alatt és után kisdad hadával — parlamentbe 13-an vannak — a függetlenségi párt védszárnyai alatt melegedik és mégis a vezér Ó-Budán azon merész nyilatkozatot teszi, hogy „ez idő szerint olyan párt, a melynek egész határozott és az elveket minden irányban kidomborító programja van, egy existál, az ő pártja. A függetlenségi párt nagy ideálokért küzdve csak általánoságban, jelszavakkal állapítja meg a maga törekvéseit.”

Bánffy báró a perszonál uniót elveti és 67-es alapon akarja érvényesíteni akaratát. Eltévészti szem elől, hogy ezen radikális eszméket csak 48-as alapon lehet érvényesíteni. — Mert, kettő közül egyik lehet? Vagy meg akarja valósítani programját, akkor felülről bukik, vagy rá sem lép a radikális átalakítás útjára, akkor alulról bukik. Lehetetlené teszi ugy magát, mint pártját, holott a függetlenségi párt keretében hasznosabb szolgálatot tehetnének a hazának.

Maga a párt szervezése is aligha valami nagy sikert fog felmutatni, mert a pápai eset arról győz meg,

hogy az ország más részén is ugyan, mint megyénkben, honnan pedig pártjának két tagját küldöttük fel. Nem jósolok, de biztosíthatom, hogy szervezés esetén Udvarhely-megyében összesen 20 tagot talán összeszednek, de 21-et nem mutatnak fel. Egy szóval itt a játszmát elveszítik. Ajánlom figyelmökbe, hogy *egyedek lármája még nem a nemzet akarata.*

Közigazgatás államosítása.

Egy fiatal drámaíró művére a kritikus azt a megjegyzést tette: „A mi jó benne, az régi, a mi pedig új, az rossz”. Az új párt egyet vett be újat „a közigazgatás államosítását”. Ez határozottan rossz! megdöbbentően rossz!! A történelem megtanított, hogy mikor a megyéket „alkotmány védbástyáinak” mondjuk, nem frázist mondunk. Mikor az országot tatár sanyargatta, avagy egyszerre török, német volt az úr, az ország úgy szóva négy részre volt osztva. A megyék mentették meg a megsemmisüléstől. Volt idő, mikor Békésmegye Nyitrában tartotta közgyűléseit és végezte az adminisztrációt. De látjuk napjainkban is, minő akadály a mostani elsanyargatott, megnyirbált vármegye is a bécsi önkénynek. Többször kísérlettek megsemmisíteni. Nem sikerült. De megsemmisíteni sikerült. 1870, 1876, 1886-ban és legújában a pénztárak és számvéviségek államosítása által. A mi nem sikerült századok alatt, azt most e korcsnemzedék alatt törekednek keresztül vinni. Szerencsére a nemzet védő angyala kellő időben nyitja fel a nemzet szemét. Szapárinak bukását valójában ez okozta és az új-párt kezdő párt léte. elég meggondolatlanul ép most veszi programjába, mikor a megyék az állami mindenhatóság egyet-

len védő eszközének bizonyultak. Nem úgy, nem úgy, tisztelt új párt! A közigazgatás tökéletesítésénél fontosabb annak ellenállási célokra való alkalmazhatósága. Az erejét nem megtörni kell, hanem fejleszteni. Azokat a szerencsétlen törvényeket, melyek a közigazgatás nyirbálására, önkormányzati, ellenállási jogaink gyengítésére hoztak, módosítani kell, hogy a nemzet fölfelé erős legyen, mindaddig, míg a perszonál unió elkövetkezik.

Szabadelvű-párt.

A szabadelvű — értsd Tisza-párt — kezd öntudatra ébredni. Kezdi átlátni, hogy 38 éven keresztül hamis cégér alatt árult, a szabadelvűségtől oly messze van, mint Krisztus a suszterinastól és uralma alatt egyetlen szabadelvű alkotása volt csupán, azt is a függetlenségi-párt kezdeményezésére és támogatásával vitte keresztül, az egyházpolitikai törvények Többek előleges értekezlete folytán elhatározták, hogy 17-én összegyűlnek, elhagyják eddigi elnevezéseiket, körülbelül százán felveszik a „közép-párt” nevet, a koalícióon kívül működnek, az eddigi elvek alapján. Az ezen felüliek vagy negyvenen a koalíció valamelyik árnyalatához csatlakoznak. Tehát lesz a „szabadelvű-párt” helyett „közép-párt” elnevezés, de régi elveken, bocsánat szokásokon. Olyan valami, mint mikor egy rossz hírű kereskedő új hitel szerzése végett egy „korona” összeg erejével új nevet szerez. A rövid látókat sikerül is becsapni. Maradnak a régi „lesi puskások”. Nem csatlakoznak a koalícióhoz, mert Dániel Ernő báró kijelentése szerint, ha az egész nemzet egy akaraton volna sem adna a király magyar vezényszót. Milyen szerencse, hogy a nemzet nagy része nem ily kis

hitű, mert ez esetben a magyar nemzet rég megszűnt volna, mint nemzet existálni.

Ily kishitűséggel az angol nemzet ma nem volna szabad, független és hatalmas állam; az északamerikai államokat ma is III. György utódai kormányoznák, Franciaországot a szeszélyes Napoleon örökösei, Németország, Olaszország nem volna egységes, hanem széttagolva nyögné a Habsburgok nyomását; Németalföldön a spanyol volna ur, Norvégiában, Svéd- és Oroszországban nem jönne fel a szabadság hajnala.

Tisza és pártja a békét hangoztatják, holott csak egyenlenséget szítók. Keserves emlékeket elevenít fel.

1849-ben a „béke párt” volt, mely a győztes nemzet kezéből kicsavarta a fegyvert. A „béke párt” és ennek egyik vezére, báró Kemény Zsigmond volt, ki Görgeinek az eszmét fölvetette, hogy a diktátorságot megszerezze, akár katonai forradalommal is és az április 14-iki trónfosztó határozatot megsemmisíteni törekedve, Kossuthot a hatalomtól elűsse. A béke párt volt az egyenlenségek szülőanyja, a muszkavezetők rajának kibocsátója, a nemzet leveretésének okozója. A béke-párt vitte a nemzetet Világoshoz. És epen egy ilyen békepárt rakatta le a fegyvert a dicső kuruc hadsereggel Majthénynél és kergette a nemzetet másfél százados aléltságba. Ezek a béke-pártok nem engedték a küzdelem befejezését, hogy a szenvedésből kijusson az utódoknak is. Seperd el édes nemzetem ezeket a békepártokat, mutasd a kardot és meglásd eljönnék a béke-napok, eljönnek az áldásos munkanapok. De ezeket a napokat meg kell előznie a perszonál uniónak.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA

„Hadseregem egysége.”

A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája

Az életre fölszerelve diplomával s kedvemre való civil-állást szerezve vonultam be önkéntesi tényleges szolgálatra. Volt egy öreg ügyvéd bátyám, ki utraivalóul azt mondta nekem, mikor bucsuztam tőle:

— Öcsém! Ha kapitányod azt mondja neked: marha, kezdj el bögni, hogy neki legyen igaza. Így aztán eltelik az az egy bus esztendő.

Hát bögni nem bögtem, nem is mondták nekem soha, hogy az emlősöknek melyik osztályába tartozom, de tény az, hogy rendkívüli erkölcsi erőfeszítéssel értem el, hogy a „Stráfprotokollom” üres maradt.

Kolozsvárról lezónáztam Brassóba, tudtam, hogy oda vagyok önkéntesi iskolába beosztva. Ott jelentkeztem. Onnan visszaküldtek Kolozsvárra. Ott ismét jelentkeztem. Tudtomra adták, hogy Abrudbányára kell utaznom s zászlóaljammal jelentkeznem. Megtettem. Itt aufrüstoltak egy manlicherrel, borjuval és kenyerestartisznyával (nem adtak belé semmit) s visszaküldtek Brassóba. Csak így lettem ott acceptábilis. S még hasznosabért kellett év-folytán fizetnem felszerelémért. Hát ez „hadseregem egységének” egyik fentartó eszköze. Magyarul úgy hívják: c o p f.

Már rövid két hét alatt éreztük, hogy az eddiginél egészen más világba plántáltak át minket. Más gondolatok, más aspirációk, más érzelmvilág. Nem volt semmi, ami való világunkkal, mint katonákat összefűzne, csak azok a kapcsolatok, melyeket magunkkal hoztunk s szabad időnkben ápolgattunk. Nemzeti, faj érdek, társadalmi előhaladás, a nép vagyoni erősödése, az emberiség korszakait irányító eszmék, mind-mind bagatell, semmi voltak e világban.

Ezek helyett megtanították az önkéntesi iskolában, hogy „kelet ott van, ahol a napot többnyire feljönni látjuk”. „Gázló az a hely, ahol az ember száraz lábbal átgázolhat.” Aztán középiskolai és egyetemi végzettség, sőt tanári szakképesítés után megtanították velünk mi a tó, forrás, buzaöld, erdőtisztás, szőlőskert és ilyes más világrengető dolgokat.

Megtanultuk, hogy a másik fentartó eszköze „hadseregem egységének” a butaság, megnyilatkozott a legénységi és tisztképzés módszerében. Vallásos nevelésünk is volt. A szolgálati szabályzat előírta, hogy „a katonának Istene kell, hogy legyen”. Valószínűen azért, hogy tudja, kijét szidják, vékony, bricseszbe szorított lábakkal. Aztán, mivel csak ketten voltunk protestánsok az iskolában, beosztottak s elküldtek az oláh templomba az oláhokkal. Megutáltuk magunkat mint katonák

Hogy is mondta Spaits kapitány visszatérve Keletáziából? Az oroszokat azért verik folyton, mert az orosz katoná utálja önmagát, tiszteli a japánt.

A véderő a nemzeti érvényesülés legelső faktora. E tényezőben nincs semmi nemzeti. Logikailag is nem abszurdum ez? Politikailag nem erkölcselenség?

A fentiek mutatják, hogy milyen volt az iskolai kiképzés. Persze, mikor kapitányom a bucsuvacsorán berugva fölkerít csárdást táncolni, hej, be jól esett, hogy amugy székeliesen jól megricáltam, ráztam. Viszont is látta azonnal vacsoráját!

Kiváló minősítéssel küldött vissza Abrudbányára, mert az önkéntesi iskolában ahány készülő kakasviadal indult, mind úgy elboronáltam, hogy a felek és segédek a végén tejeskávé mellett békültek. Ezért, hálából, s nem katonai tudományomért — nem volt ugyanis semmi kellemetlensége önkéntesek párviaskodása miatt ezredével.

A századnál a kapitányom azzal fogadott: Mi van a fején? Sipka. Az nem sipka, lerántotta. Egy hét alatt mást szerezzen. Mást vettem, de megtanultam, hogy az osztrák-magyar hadsereg ereje a „sapkájában” s a hőzentrágerében rejlik a vezetőség szerint.

Másnap kiküldött 6 jágerrel, hogy a térképen megjelölt helyet szálljam

meg. Ő a századdal megtámad. Kivonulok. Előtem erdőszalag. Eléje viszem a védő arcvonalat jelképező hat vitézt, hogy legyen „kilátásom” és „kilövéssem.” Megtámad. Hősiesen megszaladnak s mikor vége az ütközetnek megígéri, hogy bezárat, mert nem oda állottam föl, hova rendelte.

A bezáratás elmaradt önérvényesülésre, de megtanultam, hogy a kapitány ur órája eo ipso, mert kapitány, jobban jár, mint az önkényes, vagyis „hadseregem egységének” harmadik fentartó eszköze a rangszerint érvényesülő igazság.

A zászlóalj történetét a parancsnok rendeletéből kiosztják nyomtatásban. Én is kaptam egy példányt. Azt tanultam, hogy a piskii hídnál Bem apó szétverte az osztrákot, a székelység nagy vitézséggel vetette magát a szász jáger zászlóaljra s elsöpörte őket.

A zászlóalj története azonban jobban volt megírva, mint Klióé. E szerint napoleoni, sőt Leonidási hősök voltak mind. Előttük mint a nyulak futottak a magyarok.

Ujabb eszköz „hadseregem egységének” fenntartására, a történelem meghamisítására az allerhöchste Dienst szent nevében.

Manőveren vagyunk. Piskinél magyar, sőt székelység származású alezredesünk megállítja a zászlóaljat.

EGYHÁZI ÉLET.

Az unitáriusok egyházköri közgyűlése. A székelykeresztúri unitárius egyházkör rendes közgyűlését július 31-én Szentmihályon tartotta számos vendég és a tagok majdnem teljes számu részvétele mellett. Fél tíz órakor vette kezdetét a gyűlés a meglepetés szerű, izlésesen renovált díszes templomban, hol Gálffy Kálmán köri felügyelő gondnok az alábbi tartalmas és közérdekű elnöki megnyitójával nyitotta meg a gyűlést:

Tisztelendő Egyházköri közgyűlés!

Bizonyos meghatottság fogja el lelkemet, midőn e helyen — habár rövid ideig is — magam felé irányítani az igen tisztelt közgyűlés figyelmét. Ugy tetszik, mintha egy a mi Istenünk mosolygó képét látnám e ház felett, melyet az ő tiszteletére az ég szép színének ruhájába öltöztetett a vallásos buzgóság. Milyen egyszerű és mégis milyen szép és milyen magasztos e hely!

Meg vagyok győződve, hogy az ilyen szép helyeken lánol még a kökemény szív is, még a káromló ajak is imára nyílik. És milyen boldogsággal telik el lelkem, hogy ez a szép hely az én templomom. Emlekezem, emlekezem! Ide vezetett fel legelőször az én édes jó anyám imádkozni. Itt tanultam meg Istenem nevét tisztelni, imádkozni; itt tanultam meg egyházamat szeretni. Ez az a régi templom és még sem az! Az a régi szürke templom a maga egyszerűségében mutathatta az unitárius puritánságot, de nem fejezte ki kellően Isten iránti kötelességünket. Az Isten háza ne csak a legnagyobb legyen a községben, hanem tünjék ki szépsége és tisztasága által minden más házak felett. Szerény véleményem szerint, az ember adhatna valamivel több ékességet az Isten házának, mint az övének. Én a jó Istent azzal is tisztetem — imádni vélem, ha eltérve a régi szokástól, templomainkra nagyobb gondot fordítunk. Nem mondom, hogy tömve legyenek azok mindenféle cif-

Imához vezényel. Hogy duzzadt ott a szent emlék mellett magyar nemzeti büszkeségtől a szívem! De . . . az „imától“ után a legénység előtt azt mondja: „tanuljátok meg még az ellenségben is tisztelni a hőseket“ szét foszlott az illúzió.

Panaszok régi magyar nemesi nevű hadnagyomnak, hogy az az egy szó hej de kár volt oda! Azt mondja: büszke vagyok arra, hogy katona vagyok, csak azt restellem, hogy őseim magyarok voltak.

Nem állhattam meg szó nélkül. „Főhadnagy ur“ — mondom — „ha szolgálatban nem volna kötelességem, nem állanék többé szóba önnel.“

Rám nézett, mintha elment volna az eszem s azt mondta: „Nem értelek.“

Ime „hadseregem egységének“ legfőbb fentartó eszköze, a nemzeti önértzet tudatos, többkevesebb eredményű kiirtási kísérlete.

Hát kedves magyarom! Ha az ilyen egység tetszik nektek, csak válasszatok Danieleket, Tiszákat, vagy akár Hollakiakat képviselőnek! Mig a nemzet és a hadsereg ennyire tótágast áll egymástól, lesz nekünk is mukdeni, csuzimai, portarthuri dicőségünk olyan, mint az oroszoknak, de a magyar bus hadát soh' se fogja nyögni Bécsnek büszke vára!

rasággal, körül aggatva nagyjaink képeivel, hanem e téren is meg kell mozdulnunk. Én a legnagyobb hálával ismerem el, hogy a szentmihályi egyházkörség helyes uton jár s jól esik lelkemnek, hogy itt a nyílvanosság előtt szívem teljes öröme megdicsérhetem az egyház minden tagját, de különösen annak vezetőjét, érdemes lelkészét, az Isten házának az unitárius szellemmel meg-egyező ékesítéséért.

Tisztelendő Egyházköri közgyűlés! Az ellőttünk álló tárgysorozat egyik pontja az esperesi évi jelentést foglalja magában. Lesz alkalom tehát mindennek hű képét látni egy év történetének, bizonyosan — mint mindig, úgy most is — mindenre kiterjedőleg megírja az én igen tisztelt elnök társam. Engedjék meg nekem tehát, hogy én a jövőre vehesek egy rövid pillantást. Mi unitáriusok szép jövőnek gyümölcseit szedhetnők le, ha magunk is akarunk. A lelkeket bizonyos nyugtalan-ság foglalja el. A létező alapokon nincsen meg a kellő szív nyugalom. Én az unitárius békitő eszmét tartom olyannak, hely a háborgó lelkeket lecsendesíti, ha akarunk. Adig is, míg egy szép jövő biztatása valóra válnék, sőt hogy valóra válhassék, kívánom, ohajtom és kérem, vegyék fontolóra papjaink és tanítóink azt, hogy egységben az erő. Együtt kezelt fogva végezzék erkölcs nemesítő munkájukat. Szűnjék meg az a pap és tanító közt — sajnos — sok helyen fennálló átkos szellem: a békétlenség, mely a hivek között is megöli a jó Isten lelkét. Az egyetértő, egy célra törő akarat csodákat művelhet! És mikor van nagyobb szükségünk az egyetértésre mint épen most, mikor hazánk felett is sötétül a nap és kitudja, mit érhetünk meg, mit hoz a jövő. Az erkölcs nemesítés terén, édes hazánk vérző seibein csak az egyetértés, az egyet-akarás, az egy célra törekvés lehet a balszam. Ha ezt cselekedjük, a most sok tekintetben szomorú jelennek ismét megláthatjuk fényes csilagát úgy az egyház, mint a hazá-egén.

Ez az egyetértő lélek szeretettel csüng Isten házán s gyönyörűsége telik annak ékességén, szeretettel munkál a templomban és iskolában, s ha ez még a kötelesség tudással is párosulva lesz, azt hiszem, hogy a tárgysorozatnak 14 pont alatti fejelemli bíróság működésére semmi szükség sem leszen. Ne is legyen! Ez az én kívánságom. És ezzel, midőn ilyen szép számu gyülekezet teszen tanúságot egyházunk szeretetéről, a megjelenteket magam és elnök társam nevében legszíve-esebben üdvözölve, a közgyűlést megnyitom.

Tetszéssel fogadott elnöki megnyitót egész terjedelmében jegyzőkönyvre venni határozták. Névsor olvasás, jegyzőkönyv hitelesítésére kiküldött bizottság kinevezése és a mult közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása után a szokásos Istenisztelet vette kezdetét, melyen a zsu-folásig megtelt tágas templom hívei áhitattal énekelték Marosi Mátyás műorgona kísérete mellett „Dicsér téged teljes szívem“ egyházi éneket, mig Lőrinczy István székelykeresztúri lelkész megható imája emelte fel a lelkeket Istenhez. Kellemesen hatott a közönségre Derzsi Zoltán tanárjelölt szóló éneke „Szeretlek Istenem“ műdalnak Lázár Dénes tanító orgona kísérete mellett történt elénekelésével, mely után jelzett lelkész Máthé evangéliumából „és ne vigy minket a kísértetbe“ és szabadíts meg minket a gonosztól“ alapige fejtegetése alapján mind végig le tudta kötni a hallgatóság figyelmét. Raffaj Domokos esperes üdvözlő beszédével ismét jelét adta kiváló szónoki képességének; kellemes közvetlenséggel szólván a hivekhez s főképpen a szentmihályi egyházkörség tagjaihoz, kiknek nevében

Deák Miklós helybeli lelkész mondott köszönetet s viszonzta az üdvözlést. Végül a közönség lelkesen elénekelt: „Egy Istenünk, egy magyar hazánk“ c. éneket.

Templomozás végeztével a folytatagos gyűlésen megalakították a fegyelmi bíróságot, melynek tagjai lettek: világiak rendes Sándor János, pótbíró Pap Mózes, egyháziak: rendes Lőrinczy István, pótbíró Nagy Ferenc tanító. A püspököt 50 éves papsága alkalmából jegyzőkönyvileg üdvözölték. Esperesi évi jelentésből kiténik, hogy az egyház kerületben minden papi állás be van töltve; öt énekvezéri állás nincsen szervezve. Lélekszám 16,200, kereszteltetett a mult évben 480, konfirmált 450, egyházi áldást igénybe vett 100, áttalás történt hozzánk 30, a vad-házasságok száma apadt. Egyesek és egyházak között kiosztatott 3311 K segély. Az egyházak összes bevétele 26,906 K, kiadása 19,019 K, pénztári készlete 7,887 K. Az egyházak különböző alapjainak összege 139,495 K, 78 f. kegyes adományok címén begyűlt 10,035 K 58 f.

Felsőbb leírások alapján tudomásul vettek az Egyházi Képviselő Tanács folyó év okt. 10-ére kitűzött gyűlésének idejét.

A „tanügyi jelentés“ keltett nagyobb vitát, melynek hapsán a tanügyi bizottságnak újra szervezése egy rendkívüli közgyűlés tárgya fog lenni.

A vasárnapi tanításokról szóló jelentés és egy pár indítvány letárgyalása után d. u. 3 órakor a gyűlés bezárattott.

sz—c.

TANÜGY.

Iskolai füzetek.

Másolat: A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszteről: 33139 sz. Az iskolai füzeteknek drót helyett, melylyel a tanulók gyakran megsértik magukat, cernával való füzése célszerűbb lévén, erre az iskola igazgatóinak és tantestületeinek figyelmét azzal a figyelmeztetéssel hívom fel, hogy a magyar ipar már cernával füzött iskolai füzeteket is gyárt, melyeknek használata célszerűségi okokból az összes iskolákban kívánatosnak mutatkozik. Budapest, 1905 június 16. A miniszter meghagyásából: Molnár s. k. miniszteri tanácsos. Valamennyi tankerület kir. főigazgatóságának, kir. tanfelügyelőségének és tanfelügyelői kirendeltségnek.

A másolat hitelül:

Ember János.

Ezzel kapcsolatosan a következő szövegű pótrrendeletet bocsátotta ki a miniszter:

Hivatali elődömnök 33139. számu körrendeletét, a melyben célszerűségi okokból a dróttal füzött füzetek helyett a cernával füzötteteket ajánlja, kiegészíteni kívánom azzal, hogy ezen rendelkezés a dróttal összefüzött irkáknak használatát kizárni nem kívánja, vagyis a cernával füzött irkák használata nem kötelező és ilyeneknek beszerzésére a tantestületeket ne utasítsák.

KÜLÖNFÉLÉK.

Kipattant titok.

A „Székely-Udvarhely“ mult számának ezen helyén mi lepleztük le először „Az országos népgyűlést rendező bizottság“ aknamunkáját, melyről ma már az ország legte-

kintélyesebb napi lapjai hasábos tájékoztatásokat és újabb leleplezéseket közölnek.

Az „Egyetértés“ pénteki számában többek között ezt írja:

„Minthogy a mozgalomnak eddig ismeretes vezetői“ mind ágról szakadt szegény emberek, valóban érdekes megtudni, honnan veszik azt a sok pénzt, amit nyomtatványokra, bélyegekre, no meg eszem-iszom és tiszteletdíjakra fordítanak. Világos hogy a nemze iküzdalem ellen induló aknamunkákat a darabant-kormány furfangos esze gondolta ki, amit megerősít az a tény, hogy azokon a bizonyos előkészítő gyűléseken több olyan ember is vett részt, a kiktől már régóta tartja magát az a gyanu, hogy a belügyminiszteri politikai rendőrség kémei és ügy-nökei.

Kiválóan érdekes részlete ennek a csuf aknamunkának az, hogy ma, amikor ez a nagy gonddal őrzött titok mégis kipattant, az előkészítő-bizottság valószínűleg nem a maga feje után indulva, hirtelen megváltoztatta taktikáját. Nem vártak tovább arra, hogy visszajönek-e a kért levelek, hanem siettek Kossuth Ferencet rögtön nyilatkozatra bírni. Kossuth Ferenc ugyanis Herkules-füzdön időzik és így ma még nem vehetett tudomást a leleplezett aknamunkáról. Erre építve, a mai esti gyorsvonattal az előkészítő-bizottság négy tagja: Eisert Ignác, Bajcsik Ferenc és még két ember Herkules-füzdőre utazott, hogy holnap délelőtt, tehát még a lapok megérkezése előtt Kossuth Ferencnél tisztelegjenek és őt megtevesztve, valami buzdító nyilatkozatot csikarjanak ki tőle. Elsőosztályu kocsiiban, gyorsvonaton robog a díszes küldöttség, pedig tagjainak eddig, ha valahova utazniok kellett, a személyvonaton is csak a harmadik osztályra teltt . . . Ugyan honnan vettek most egyszerre annyi pénzt? . . .

Talán Kristóffy belügynök ur tudna felvilágosítást adni? . . .

Ismételten figyelmeztetjük olvasó közönségünket s különösen vármegyénk választó polgárait, hogy „Az országos népgyűlést rendező végrehajtó bizottság“tól érkezett nyomtatványokat hagyja figyelmen kívül. Ne segédkezék a hazaárulás bűnében azoknak, akik hitvány önérdék-ből szolgálatába állottak Bécsnek Bizzunk továbbra is az egyesült ellenzék vezérférfaiban.

— **Irók és művészek vármegyénkben.** A magyar nép művészetének tanulmányozásával a kultuszminiszter megbizta Malonyay Dezső író és munkatársait, többek között Juhász Árpád festőművészt és Benkó István építőművészt. Ebből kifolyólag egy öt kötetes diszműhöz gyűjtik az adatokat. Az egyik kötet tartalma a székely nép művészete lesz. Magába foglalja majd a nagy mű mindazt, amit a nép formált kézimunkában, házban berendezésben, viseletben stb. Lényeges célja e műnek a magyar iparművészet fellendítése és felfrissítése a népalakotta formák alapján. A mű I-ső kötete Kalotaszegről szól és jövő év elején kerül könyvpiacra a Franklin-Társulat kiadásában. Igen ohajtható, hogy vármegyénk minden részében megmozduljanak az arra hivatott papok és tanítók s jóindulatu utbaigazitásaikkal támogassák fáradságtalan buzgósággal dolgozó művészeinket. Ezzel vármegyénk székely népének ügyét segítik elő és hazafias szolgálatot tesznek az országos érdekü célnak.

— **Politikai helyzet Udvarhelyvármegyében.** A Székelyföld központján nagy visszatetszést szült, hogy Hollak Arthur főispán még mindig akadályozza a törvényhatósági közgyűlés egybehívását. A vármegyei függetlenségi és 48-as Kossuth-párt vezérembereit népgyűlés összehívására szólították fel, amelyben tiltakozni fognak a főispán eljárása felett és bizalmatlansági nyilatkozatot tesznek. Együttal előterjesztésre kerül a vármegye szabályrendeletének módosítása, mely szerint 20 bizottsági tag írásbeli kérésére ezentúl a főispán, alispán vagy a megyei főjegyző is a kérvény beadásától számított 3 napon belül köteles legyen intézkedni a közgyűlés összehívásáról.

— **A képviselőház elnöksége** köriratot intézett a képviselőház tagjaihoz, melyben tudatja, hogy a szeptember 12-én Nagyszécsényben tartandó országos ünnepélyen Justh Gyula elnök kéri a képviselőket, hogy az ünnepen minél számosabban jelenjenek meg. Ugyancsak most közölte az elnökség a Ház tagjaival a szeptember 3-án Budapesten tartandó VII. nemzetközi börtönügyi kongresszus meghívóját.

— **Új fürdő-szezon.** Az idei állandóan száraz időjárást ugyancsak kihasználja a fürdőző-közönség. Nagyon sokan még augusztus elején mentek és fognak fürdőhelyre menni. Ez nem is csoda, hisz a mostani tikasztó melegben mi sem kellemesebb, mint a pompás levegővel bíró fürdők árnyas ligeteiben hűsölni. Különben is Előpatak és más székelyfürdőink — évtizedes tapasztalat szerint — az utó-idényben a legszébb időjárás uralkodik. Az idén nem is panaszkodhatnak székelyföldi fürdőink, mert csak úgy özönlött és folyást özönlök a közönség az ország minden tájáról. Így pl. Előpatakon a fürdő látogatottsága megháromszorosodott. Ez pedig a kellemes időjárás kivül első sorban a hazai orvosi kar érdeme, hogy belátta az ott elért bámulatos gyógyeredmények révén, a székelyföldi Karlsbad híres vizeinek páratlan hatását. A fürdővendégek száma meghaladta a 8000-et, ami óriási eredmény, viszonyaink mellett. Tehát üdül, szórakozik és gyógyul mindenki, aki csak teheti s nem is kívánczik haza fürdőinkről ebben az izzó forróságban senki — szeptember előtt, ha csak nem muszáj...

— **Lobogózzuk fel házainkat!** Az O. M. K. E. székelyföldi kerületi fiókja folyó hó 13-án Székelyudvarhelyt, a Székelyföld központján fogja megtartani évi rendes közgyűlését. Ez alkalommal az ország minden részéből gyárosok, nagy- és kiskereskedők gyűlnek össze a székelyek anyavárosában. Magunkat becsüljük meg, ha vendégeinket, az ország közigazgatásának ezen egyik legfontosabb szervét képező tagjait, illő tisztelettel és hagyományos székely vendégszeretettel fogadjuk. Ennek jelül lobogózzuk fel házainkat s jelenjünk meg a vármegyeház dísztermében tartandó közgyűlésen, valamint a Budapest-szálló színháztermében rendezendő közeledő és este a táncmulatságon, ugyancsak a kollegium kertben levő érdekes műsorral bíró néppünnyepélyen!

— **Türetellen meleg uralkodik** a Székelyföldön. Az emberek leptonnyomon napszurást kapnak. Már reggel 9 órakor 33—34 C° a meleg, ami délig nem ritkán 38 C°-ra is felemelkedik. Ha még pár napig így tart az idő, kukorica semmi sem lesz. Eddig is nagy kár van a törköbuzza termésben. A nagy meleg miatt a napokban Gagy János, az Agrár takarékpénztár parajdi fiókintézetének könyvelője is napszurásban súlyosan megbetegedett s csupán a gyors és gondos orvosi kezelésnek köszönheti életben maradását.

— **A közönség figyelmébe.** A helybeli összes kereskedések folyó hó 13-án (vasárnap) egész napon át zárva maradnak. Ezekből figyelmeztetjük a helybeli és vidéki közönséget, hogy szükségleteit megelőző napon (e hó 12-én) beszerezni sziveskedjenek.

— **Halálozás.** Özv. Valena Ferencné szül. Andrási Rozália életének 60-ik. özvegyiségének 10-ik évében e hó 3-án elhalt városunkban. Temetése tegnap d. e. 9 órakor a róm. kath. templomban tartott sz. mise után történt meg nagy részvet mellett.

— **A magyar birodalom gabona-termése** volt összesen:

1905-ben	79 320 925 métermázs
1904-ben	69 272 780 "
1903-ban	85 771 000 "

A megelőző három esztendő folyamán tehát csak egyetlen egyszer volt nagyobb a termés, még pedig az 1903-ik évben, a mikor különösen termést aratott az országszerte gazdák között. Annyi sorscsapás után jól eső érzéssel és igaz örömmel tölt el bennünket az a tudat, hogy a magyar nép baján legalább ebben az esztendőben segítve van.

— **Lukács Ottika,** özv. Lukács Gáborné szül. Felber Otti 18 éves leánya hosszas szenvedés után, pénteken megszünt élni Bethlenfalván. Temetése ma d. u. 4 órakor, unitárszertartással, a helybeli ev. ref. sir kertben lesz.

— **Új szövetkezetek.** Meskó Pál a Magyar Gazdaszövetség tükára július hó folyamán 19 új fogyasztási és értékesítő szövetkezetet szervezett a Magyar Gazdaszövetség „Hangya” központjának kötelekében. Az új szövetkezetek a következők: Bihar megyében: Poklostelek, Sárszeg, Újpalota. Szabolcs megyében: Eszeny. Szatmármegyében: Kisbozinta, Torda. Aranyos megyében: Harasztos, Torockó. Alsó-Fehérmegyében: Nagyenyed. Nagyküküllő megyében: Datk és Ürmös. Udvarhely megyében: Bibarefalva és Szentkirály. Csik megyében: Gyergyóaltalu, Gyergyócsomafalva és Gyergyóhébor. Maros-tordamegyében: Kőszvényes és Jobbágytelke. Kolozsmegyében: Mocs és Bodonkut.

— **Mulatság.** Régi jó hírehez méltóan sikerült a helybeli csizmadiaipartársulat temetkezési alapja javára mult vasárnap a Gergely-féle Sósfürdőben megtartott nyári táncmulatsága. A négyeseket 100-nál több pár táncolta. Felülfizettek: Zakariás Antal 4 K, Szében Antal 3 K, id. Gergely Ferenc és Vajda Ferenc 2—2 K, Gyertyánffy Gábor, Daróczy Miklós, Jakabfi Lajos, Zsigmond József, Schlosser Vilmos, Forsprecher József, Fekete Beniamin 1—1 K, Mészáros Zoltán, Sándor Dénes, Vetési János 40—40 f, Kádár Miklós 20 f. Fogadják a rendezőség hálás köszönetét.

— **Székely fiúk iparos pályán.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara, mint jeleztük szeptember hóban eszközli a székely fiúknak mesterségekre fölvetelét. A kamara most arról értesíti lapunkat, hogy ebben az évben csak azok számíthatnak elhelyezésre, akik augusztus végéig a vármegye főispánjához beküldik keresztleveleket és iskolai bizonyítványukat. Folyamodhatnak 13 évet betöltött és legalább 4 elemi osztályt végzett egészséges fiúk.

— **Margit crém.** Keves hölgy van az országban, aki Földes Kelemen gyógyszerész ezen kiváló arckenőcsét ne ismerné. Ugyan is az összes szépség-szerek között a Földes-féle margitcrém örvend a legnagyobb kelendőségnek, mert teljesen tartalmatlan, a bőr mindennemű tisztáltságot, pattanást, mitesszert stb. néhány nap alatt eltávolítja és az arcot üdeve, fiatallá varázsolja. Nemcsak az arcot, hanem a nyak, váll és kéz fehéritésére és szépségesítésére is használják. Nagy tégely 2, kicsi 1 korona. Kapható a készítőnél Földes gyógyszerésznél Aradon és minden gyógyszerertárba. Utánzatoktól óvakodjunk.

— **Zongora- és énekiskola.** Tóth Elemér igen derek zongoraművész, ének- és zongoratanár Budapesten, IV. Bécsi utca 5 sz. alatt zongora- és énektanintézetet létesített, a hol physico-fiziológiai alapon tanít, mely bár eleintén a tanulónak több gondot okoz, de eredményében hamarabb és magasabb célhoz vezet s így a tanuló több évet és sok költséget megtakaríthat. Bővebb értesítést nevezettől nyerhető.

LEGUJABB.

Nagy tüzvész Parajdon.

A „Székely-Udvarhely” telefon-értesítése. Parajd, aug. 5. d. u. 2 óra.

Óriási tüzvész pusztítja Parajd nagyközséget. Déli 12 órakor Mánya Gergely molnárija zsellérének csüre meggyuladt s ettől a szomszédos házak és gazdasági épületek lángba borultak.

A tűz gyermekek játékból keletkezett. Nagy szél fúj és tartani lehet, hogy az egész község porrá ég ebben a szörnyű szárazságban.

Egy ember és két gyermek a lángok martaléka lett. Oda-égett a tűzi fecskendő is — a hirtelen terjedt tüzből.

A korondi és két sófalvi tüzoltóság most érkezett. Oltani nem lehet. A borzasztó forróság miatt tehetetlen mindenki.

Eddig mintegy 30—40 gazda háza, csüre és gazdasági épülete égett el; koldusbotra jutván az amugyis szerény viszonyok között élő székelyek, kiknek terményei behordva, mindenük porrá égett.

Parajd, d. u. 6 ó.

A tűz folyton terjed. Pusztulás óriási. Az oltás nehezen eszközölhető. Eddig mintegy 150 épület hamvadt el. A szélvész még mindig tart.

Egy orosz mérnök szenzációs találmánya.

Trohits Tódor orosz mérnök egy gépfegyvert talált fel, mely 12 ezer lövésre képes percen-

ként. A szenzációs találmányt valószínűleg az angol kormány fogja megvásárolni.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

Az ipartestületek fölterjesztései.

Az ipartestületek, továbbá a kereskedői és ipartársulatok fölterjesztéseit a miniszter érdemleges elintézés előtt véleményezés végett rendszerint leküldi az illetékes kereskedelmi és iparkamarához. Ez az eljárás azonban gyakran az ügy hátrányára kesedelmet okoz. Ezen a bajon segitendő, a miniszter most úgy óhajta a dolgok menetét módosítani, hogy az előterjesztések az illetékes kamara útján terjesztésének eleje s éppen ezért körrendeletben utasította a közigazgatási hatóságokat, hogy az új módszert ajánlják az ipartársulatok és testületek figyelmébe. Rendeletében a miniszter kijelenti, hogy ezzel távolról sem kívánja a közte és az ipartestületek közt fennálló közvetlen érintkezést befolyásolni, csupán gyorsítani óhajta az olyan ügyek elintézését, melyekben a törvényes érdekképviselet véleménye nem mellőzhető s ugyanakkor szorosabb kapcsolatot kíván teremteni az ipartestületek és a kamarák közt.

A harmadosztályú kereseti adó.

A közigazgatási bíróság ujabban két elvi határozatot hozott a harmadosztályú kereseti adó dolgában. Az első kimondja a harmadosztályú kereseti adó törlesztésének időpontját tekintetben, hogy a cégek harmadosztályú kereseti adója akkor is az üzlet megszűnésétől kezdve törlendő, ha a cég megszűnése után töröltetett. A másik meg azt mondja ki, hogy a három évre jogerősen megállapított harmadosztályú kereseti adó azon a címen, hogy az üzlet munkázarat (sztrájk, vagy más vismajor) következtében időközben szünetelt, nem mérsékelhető.

— **A helybeli áll kő- és agyagipari szakiskolába** való felvételére folyó hó 10-ikéig lehet az igazgató-sághoz folyamodni. Feltételek az intézet igazgatójától megtudhatók.

— **A magyar királyi államvasutak igazgatósága** az 1906 évi január hó 1-től, 1906. esetleg 1908. évi december hó 31-ig szükséges III. oszt. kocsikhoz és ajtók elévaló ságyékények szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet. A pályázat tárgyát képező anyagokat és azok egy évi mennyiségét feltüntetendő ajánlati űrlap, valamint a szállításra vonatkozó és az ajánlattételnél kötelező részletes módozatokat tartalmazó ajánlati felhívás valamennyi hazai és horvát szlavonországi kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthető és a magyar királyi államvasutak igazgatósága anyag és leltár beszerzési szakosztályánál (Budapest, VI. Andrassy-ut 73. II. em. 41 ajtószám) díjlanul kapható. Az előírt módon kiállított ajánlatok lepecsételve, legkésőbbben folyó évi augusztus hó 30-ikának déli 12 órájáig a magyar királyi államvasutak fentemlített szakosztályánál benyújtandók, vagy posta útján odaküldendők. Bónatpénz 5 százalék.

Vármegyénk házi-iparosaihoz.

Folyó évi augusztus 13-án az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesület Székelyudvarhelyt tartja meg nagygyűlését. Ezen alkalomból igen sok gyáros, nagy- és kiskereskedő fog itt megjelenni. Helybeli kereskedőink a hasznost a kellemessel összekapcsolni akarják s e végből a vármegyénk területén létező háziipari készítményekből egy nagyobb kiállítását óhajtanak rendezni. Felkérjük tehát mindazokat, akik ezen kiállításra alkalmas tárgyakkal rendelkeznek, avagy ilyeneket rövid időn belül előállítani képesek, hogy ebbeli szándékukat folyó évi augusztus-

tus hó alkalmán Székelyudvarhely, Szenkovits János utóda divatárúkereskedésében bejelenteni sziveskedjenek.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Közérdekű elvi jelentőségű határozatok. A belügyminiszter legújabb határozata szerint maszlagnak drogúistak által való árusítása nem képez az 1894 évi 111.005 sz. miniszteri rendeletbe ütköző kibágást. A kisajátító bizottságnak csakis annak elbírálása tartozik hatáskörébe, vajjon a kisajátítandó területre a tervbe vett munkálatok céljából tényleg szükség van-e oly mértékben-e, mint azt tervezték. Ha valakit kibágásért elítélnék s az a kibágási ítélet jogerőre emelkedése előtt elhal, az eljárási költségekben a hagyaték erejéig örökössei marasztalandók el.

Előfizetési felhívás.

A »Székely-Udvarhely« hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap megjelenő függetlenségi és 48-as politikai újság, az Udvarhelyvármegyei függetlenségi és 48-as Kossuth-párt lapjára ezennel előfizetést nyitunk.

Aki szereti az őszinte, igaz magyar szót; aki hiva a Székelyföld magyar nemzeti hivatásának és hazánk függetlenségének, csatlakozzék a »Székely-Udvarhely« kibontott zászlója alá.

Lapunk előfizetési ára a régi marad s ez a címlapon részletesen fel van sorolva.

Vidéki előfizetőinket kérjük az előfizetések megújítására és ismerőseik körében a »Székely-Udvarhely« ajánlására, valamint az esetlen hátralékok sürgős kiegyenlítésére, nehogy a lap küldését megszüntetni kelljen.

Tisztelettel:

A kiadóhivatal.

CSARNOK.

Szováta-fürdő.

Ha a föld Isten kalapja,
Ugy Hazánk bokréta rajta.

Ezen népdal két sorát bátran így lehet módosítani:

Ha Hazánk Isten kalapja,
Ugy Erdély bokréta rajta.

Nincs talán az egész világon annyi turistáságra alkalmas hely, üdülő és fürdőzésre való terület, mint éppen Erdélyben. Igaz, hogy Erdély belsejében nincsenek havasok, mint pl. Svájcban, de a széleken vannak olyanok, melyek bámulatra ragadják a természetben gyönyörködni tudó embert. No, de nekem most nem célokom Erdély szébbnél-szebb helyeit vázolni, mert hiszen azokat nem toll, csak ecset képes természetűen rajzolni, hanem kirajzolok a sok közül egyet: Szovátát, mely annak a dácára, hogy a tulajdonos keveset tesz az emelésére, mégis, mintegy önmagától, évről-évre fejlődik és emelkedik. Lássuk mik ennek az okai: Szováta a Kárpátok déli oldalán, a Hargita hegylanc déli lejtőjén, távolabb az erdőszélektől, közelebb pedig az erdő, bükk, csereerdők közt fekvő, meleg és hideg sósavakkal ellátott fürdő, amely 560 méter magasságban fekvő hely, mely az északi szelektől teljesen mentes, a fenyvesekhez közel, ennek folytán ózidonus és a sóshegyektől pedig, melyek itt úgy emelkednek ki a földből, mint másutt a trahit vagy egyéb kőzetek sóslevegőjénél fogva, mint kitűnő

klimatikus gyógyhely használható. Szováta meleg forrásainak és éghajlatának gyógyító erejét a nép már századok óta ismeri, és mint páratlan, csodás hatású gyógyfürdőt rendkívüli nagy eredménnyel használja.

Szovátán jelenleg négy fürdő van használatban, melyek egymástól úgy hőmérséklet, de különösen sótartalom és ennek megfelelő gyógyhatás tekintetében oly annyira különböznek, hogy igazán eredményesen használhatók a betegségek különfelesége szerint.

Orvosi vélemény szerint következő bajoknál kiváló gyógyhatás érhető el: A méh és függelékeinek betegségénél; heveny és idült ízületi bajoknál; hülések és benulásoknál; görvélykórna; súlyos betegségből lábadozóknál és végül a szellemi munkától fáradtak az erdő csendjében a természet változatos szépségeinek és az üdítő fürdőknek hatása alatt, teljes felgyógyulást nyernek, Dr Hankó Vilmos szerint: Nemesak felülmúlják sőtartalmában a szovátai fürdők Wiesbaden, Baden-Baden és Nauheim meleg sószeit, hanem összetételükben és magas hőmérsékletükben fogva páratlanok. A szakudós továbbá így nyilatkozik: »Szovátán nemcsak a tavak vize sós, sós itt minden, a föld, a levegő is. A föld, melyen járunk egy tengerrész sós-gazdagságát rejti magában, sőt izad ki a föld, sőt meleg és ut pora, sőtartalmu a források nagy része, márványfehér sóhegyek törnek ki a földből, sósútkákkal viaskodik a hegyről lesiető csermely patakok vize. Itt-ott az erdő hatalmas tölgye vivja élet-halál harcát a sóval. Gyökere már-már elérte a sóstalaj réteget, egyszerre csak megáll lefelé tartó útjában s a söréteg fölött oldalvást terjeszti ki gyökereinek szárait. Mikor néha megsuhan a vihar korbácsütése s egy-egy ilyen fát feldönt ereje, a gyökér magával ragadja a földet és feltűnik a takarójától megfosztott márványfehér szinű. A sónak ilyen mértékben való föllépése másutt kizárja a növényi tenyészetet, Szovátán a sóstalaj a legbujább vegetáció környékét, a sósútkákat évtizedes fak lombkoszorúja, »Medvetavat egy remek szép árnyékos sétaút övezi«.

Az éghajlaton, fürdőkön, erdőknél kívül kellemessé teszi az itt tartózkodást a számtalan kiránduló hely, Szováta, Sebes, Juhod patakok forrásvidékére; Illés-mezőre, a havasokra, parajdi sóbányába, a Bucsinra, a fűrészmalomokba stb. továbbá pisztráng-halászat, csolnakázás, turistatalkálás. A lakás viszonyok még sok kívánni valót hagynak fel, mert, habár évről-évre újabb villák emelkednek, de az évről-évre növekedőben levő vendégek számához még mindig kevés a lakás.

Ennek szintén az a következménye, hogy az idén is sok vendég volt kénytelen visszautazni, mert lakást nem kapott. Elképzelhetjük, milyen bosszantó és költséges az ilyen utasnak a felsülés; Szovátán jelenben a Rákóczy, Bercsényi, István és Hunyadi vendéglőn kívül mintegy hatvan villa fogadja be a vendégeket, csak az idén husz villa készült, melyek közül szebbek a következők: Sándor János, Zeyk D., Kőszegi, Tauszig, Szentiványi, Illyés, Jancsó, Solymossy, br. Csongvay, Agyagásy, Gáspár, Pogány, Jákó, Törpényi, Gagy, Oriás, Györffy, Gyarmathy stb. villák. A villák építését megnehezíti az a körülmény, hogy nincsenek megbízható építőmesterek; mert az napi rendben van, hogy a vállalkozók az építési szerződésben pl. Balogh Dénes, Nyárádszeredáról és Sármasi János, Szentdemeterről lekötik a körülményeket, illetőleg az őket nem ismerő építőtől szemközt birtokakat, de amikor már annyi pénzt kiszedtek, hogy a vállalatot nem tudnak befejezni a megmaradt pénzből, egyszerűen abba hagyják az építést és

ha az építető be akarja őket perelni, akkor tűnik ki, hogy birtokuk csak a holdban van. Szóval megcsalják a közönséget. Itt a fürdő igazgatóságának kellene vigyázni arra, hogy a közönséget csaló mesterek be ne csaphassák, és azért már a prospektusban közzé tenniük azon mestereknek a neveit, akik megbízhatók.

(Folyt. köv.)

ISMERETTERJESZTŐ.

Műszőr rostos vagy szálás növényekből. Magyarországon is tudvalevőleg sok oly szálás, illetve rostos növény rothad el a mezőn, amelyet kellő megmunkálás mellett hasznosítani lehetne, illetve pénzzé lehetne tenni. Nem lesz érdektelen tehát mezőgazdánk figyelmét egy szabadalmazásra bejelentett eljárásra felhívni, mely bizonyos szálás vagy rostos anyagoknak feldolgozási módjára és eszközeire vonatkozik, miáltal műszőrt állíthatunk elő. A tanulmány szerinti eljárás megvilágítására példaképpen a kokuszdió rostjainak feldolgozásánál alkalmazandó eljárást fogjuk ismertetni. A rostokat alkalmas tartályba helyezük és egy alkalikus oldattal, pl. natronluggal leöntjük. A rostokat ezen oldatba körülbelül egy óra hosszat főzzük azon célból, hogy azok a rájuk tapadó természetes zsíradéktól megszabadíttassanak. Az alkalikus oldat leöntése után a rostokat hideg vízben megmossuk, de ez nem okvetlenül szükséges. Ezután a rostokat egy második fürdő hatásának tesszük ki, mely főképpen a következő alkatrészekből áll: 9 kg. berzsenyfa kivonat, 13,6 kg. ecetszőmörce (Sumah) kivonat és 43 kg. vasvitriól (ferrum sulfát) 2270 liter vízben.

A fürdőt a benne levő rostokkal néhány órán át 37--66 fok C. hőmérsékleten tartjuk azután lehűlni hagyjuk. Ha ezután a rostokat a fürdőből kivesszük, teljesen megszáradni hagyjuk. Ezekután a rostokat kártoljuk és fesüljük. A második fürdő után a rostok azonban még mindig ridegek és sem kellő fénynek, sem finomabb színezéssel nem bírnak, de különösen a szükséges rugalmasságot nem mutatják. E tulajdonságok elérése céljából a rostokat egy harmadik fürdőbe merítjük, mely főképpen a következő alkatrészekből áll: 27 kg. enyv, 650 gr. fekete festék 1,7 liter ecetsav, 0,57 liter olajsav 363 liter víz. Ezt a fürdőt 26--38 fok C.-ra hevítjük és ebben a rostokat körülbelül 3 percig áztatjuk, ezután kiemelve azokat, alkalmas módon 65 fok C.-nál nem magasabb hőmérséklet mellett megszáradtunk. Miután a rostokat szárazon padlón kiterítve 12 órán át pihentettük, azok újbóli fesülés és kártolás után használatra készek.

KÖZGAZDASÁG.

Elvi jelentőségű kuriai határozatok.

4. A haszonbérbeadó felelős azért, hogy a haszonbérlet a haszonbérletményt az egész haszonbérleti idő alatt oly állapotban és terjedelemben használhassa, amiben az a haszonbérleti szerződés megkötése-

kor volt és a mennyiben a haszonbérlet hibáján kívül a bérletmény tárgyán oly lényeges változás áll be, mely a használat által eddig elért eredményt állandóan csökkenti, a beállott változás kezdetétől aránylagos bérleszállításnak van helye. (Kuria 1905. márc. 7. 693/904. sz.)

5. Minthogy bérleti jogviszony nemcsak kifejezett megállapodásokból, hanem konkludens tényekből is keletkezik, az ingatlan tulajdonosa és a volt albérlő közt közvetlen bérviszony jött létre, ha a tulajdonos és a főbérlő között kötött szerződés bíróság felbontatván, az albérlő annak utána is benmaradt a bérletményben. (Kuria 1905. feb. 21. G. 1/905. sz.)

Piaci árak

Székelyudvarhely, 1905. augusztus 1.

Buza (tisza) hltl 12 K 50 f, buza (közepes) hltl — K — f, buza (elegyes) hltl 11 K 50 f, rozs hltl 10 K — f, árpa hltl 10 K — f, törökbuza hltl 12:50 f, zab hltl 6 K 50 f, burgonya hltl 3 K 50 f, Borsó klgr. hámozva — K 48 f, paszuly klgr. — K 32 f, zöld-paszuly klgr. 8 f, lencse klgr. — K 48 f, haricska klgr. — K — f, lenmag klgr. — K 44 f, kendermag klgr. — K 38 f, kása (köles) klgr. — K 36 f, kása (árpa) klgr. — K 44 f, marhahus klgr. 1 K 04 f, sertésus klgr. 1 K 28 f, sertészsír klgr. 1 K 80 f, szalonna klgr. 1 K 80 f, berbécsus klgr. — K 80 f, ökör párja — K — f, tehén párja — K — f, malac darabja 5 K — f, bárány drbja — K — f, pulyka drbja — K — f, liba drbja 4 K 50 f, tyúk drbja — K — f, kacsa drbja — K — f, csirke drbja 1 K 40 f, tojás 10 drb — K 50 f, bivaltej 1 liter — K 32 f, tehéntej 1 liter — K 16 f, sajt klgr — K — f, juhtúrós klgr. 1 K 12 f, tehéntúrós klgr. — K — f, vaj klgr. 2 K — f, szalámi klgr. — K — f, ökrbőr párja — K — f, tehénbőr párja — K — f, szalma mm. 2 K — f, széna mm. 4 K — f, fagygy mm. 50 K — f, fagygytúrta klgr. — K 88 f, túzifa nsz. mtr. 5 K — f, petroleum 1 liter — K 44 f, denaturált szesz 1 liter — K 64 f, paradicsom 1 klgr. 32 f, édes paprika 100 drb 60 f, csipős paprika 100 drb 60 f, görögdiénye 1 klgr. 12 f, de csak aug. 7-től, turkesztándinye 1 drb 50 f, ananászdinye 1 drb 40 f.

Szabályok a gyümölcsök szedésére és csomagolására. A gyümölcsérés ideje közeledtével fontosnak tartjuk a gyümölcsök szedéséről és csomagolásáról az alábbi fontos tudnivalók közlését: A fa rózás következtében földre hulló gyümölcs foltos lesz, aminek következtében minőségileg kevesebbet ér, de tartóssága is szenved. Emlékeztetünk arra, hogy a csomagegyümlős szedés a legnagyobb gondtal történjen; nem szabad a gyümölcsöt a faról se szakítani, se rázni, hanem törni kell azt. Különösen vigyázzunk a puha, sima felülettel bíró gyümölcsre. Szedéskor a gyümölcs száraz legyen, mert a nedves gyümölcs könnyen penészedik és elromlik. Az őszi gyümölcsöt akkor foritandó a fajta tisztaságára, azaz ne legyen keverve más fajtakkal, sőt az egyes fajták még nagyság szerint is osztályoztassanak. Hernyós, férges, foltos, eltörpült gyümölcs kiküszöbölendő; ilyenek gyümölcsbor készítésére használhatók fel. Ily hibás gyümölcs is eladható különben, de csak külön mint szilányabb árú. A jó gyümölcsöt 2—3 osztályba sorozzuk, nagyság, fajta és minőség szerint. A legnagyobb, legszebb s egyformán válogatott gyümölcs a legkeresettebb és az eladó biztos lehet afelől, hogy jó árt kap érte. A legfinomabb csome-

ge-gyümölcsöt, különösen puha, majdnem érett körtét, barackot, felig érett állapotban szállítsuk, ha hosszabb külföldi szállításon van szó, ringlót csak kis ládába szabad csomagolni, melynek tartalma körülbelül 10 kg. bruttó súly. A gyümölcsöt egyenként selyempapírba csomagoljuk; ügyelve, hogy a papíros a gyümölcs felületét szorosan takarja. Így a rázás, taszítás a gyümölcsöt nem sértheti. Ha a gyümölcs lazán fekszik a papírosban, a szállításkor ide-oda hanyólik s foltot kap. A gyümölcs közötti üres teret fagyapottal töltendő ki, a láda aljára s a fedél alá ugyanily anyagot teszünk, úgy hogy a láda egészen tele legyen. A többi csomaggyümölcs színén ládába csomagolandó, csak hogy ez már nagyobb terjedelmesebb lehet, körülbelül 50 kilogramm bruttó súlyig. Hordót is használhatunk oly célra. A hordó vagy láda oldalait papírossal kibéleljük, a gyümölcsöt pedig szorosan egymás mellé s rétegenként helyezük el. Sok gazda a gyümölcsöt egyenesen beleönti a hordóba, ami nagyon is hibás és kerülendő eljárás! Ügyelni kell a csomagolásnál még arra is, hogy a gyümölcs szára ne sértsen az alatta levő gyümölcsöt. A csomagolás egyenletesen történjen, réteget rétegre helyezve mindaddig, míg a legfelső réteg a hordóból kilátszik. A hordót vagy ládát nem szabad rázni. A legfelső rétegre aztán újra egy réteg papírost helyezünk s ekkor a fejelet óvatosan rászerezzük. Az így kezelt gyümölcs nem üdül és nem romlik meg a szállítás alatt.

Az udvarhelyvárm. gazdasági egyesülettől.
229—905. szám.

MEGHÍVÓ.

Az udvarhelymegyei gazdasági egyesület f. évi augusztus hó 8-án d. e. 2/4 10 órakor a vármegyeház kistermében rendes választmányi ülést tart, melyre a választmány tagjai tisztelettel meghívótnak.

Tárgysorozat:

1. Egy oly havasi legelő létesítése iránti indítvány tárgyalása, a melyen a vármegye összes növények szarvasmarháit nyári legeltetést nyernének.
2. Folyó ügyek.

Székelyudvarhely, 1905. jul. 31.
Az elnökség.

Politikai felelős szerkesztő:

Dr. Hinkelér Fels. Ákos.
Társ-szerkesztő és laptulajdonos

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társai újságkiadó intézete.

303—905. sz.

HIRDETMEY.

A székelyudvarhelyi m. kir. állami kő- és agyagipari szakiskola felügyelő-bizottsága, a tanulók élelmézésére ezennel zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet a következő feltételek mellett:

1. A szakiskolánál 45—50 tanuló élelmézzel látandó el (részletes átlag az igazgatói irodában megtekinthető).
2. Az ételek kiszolgáltatása 1905. évi szeptember hó 1-én kezdődik és tart 11 hónapon keresztül, vagyis július hó 31-ig.
3. Az élelmézési díjak (II. és III. fok) bélyeges nyugta ellenében, havi utólagos részletekben fizetnek ki.
4. A zárt ajánlatok lepecsételve és az intézet igazgatóságához címezve, legkésőbb folyó évi augusztus hó 16-án d. e. 10 óráig nyújtandók be. Az írásbeli ajánlatban az élelmézési ára fejenként és havonként számokkal és betűkkel pontosan beírandó s az ajánlattevő által aláírandó. A zárt ajánlatához 400 K. (negyszáz korona) bantpénz kész

pénzben, vagy óvadékképes érték-papírokban csatolandó, mely összeg az élelmézés biztosítására, a szerződés aláírásakor 800 (nyolcszáz) koronára lesz kiegészítendő.

5. A versenytárgyalás 1905. évi augusztus hó 16-án délelőtt 10 órakor tartatik meg, az iskola igazgatói irodában, mely alkalommal az élelmézés három egymásutáni evre (vagyis 1908-ig) adatik ki és az e tárgyban szerződés nyomban meg is köttetik. A felügyelő bizottság fenntartja magának a jogot arra nézve, hogy a pályázók között, az ajánlattevők által meghatározandó árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson.

6. A főzéshez való helyiséget és takaréktűzhelyet az iskola élelmézőnek rendelkezésére bocsátja. A főzéshez, valamint a szükségellendő konyhai felszerelést élelméző saját költségén köteles beszerezni.

Székelyudvarhely, 1905. évi július hóban. 194. 2—2

A szakiskola igazgatósága.

Legelősebb és legesinosabb nyomtatványokat készít Betegh Pál és Társai nyomdája Székelyudvarhely.

48 Magyar Vers.

Írta: Rudnyánszky Gyula.

Kiadta: Győző Andor könyvkereskedése Budapesten. Kapható: *Betegh Pál és Társai* könyv- és papírárukereskedésében Székelyudvarhelyt. Ezt az igaz magyar lelkesedéstől áthatott, csekély 60 fillérért megszerzhető verskötetet ajánljuk a hazafias székely népnek, mint a magyar nemzet imádságos könyvét e válságos időben. Csendüljön fel belőle a székely szívhez szóló nótá s ezzel is erősítsük lelkünkben a hazaszeretet tüzet, melyre most oly nagy szükség van.

3202—905. tkvi sz.

HIRDETMEY.

Bágy község telekkönyve birtokszabályozás következtében átalakított és ezennel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886. évi XXIX. t. c., az 1889. évi XXXVIII. t. c. és az 1891. évi XVI. t. c. alapján a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. t. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzés helyesbítésével kapcsolatosan foganatosított. Ez azzal a felhívással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. évi XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján, ide értve e szakaszoknak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. évi XVI. t. c. 15. §-a pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. évi XXXVIII. t. c. 7. §-a és az 1891. évi XVI. t. c. 15. § b. pontja alapján eszközölt bejegyzések, vagy az 1886. évi XXIX. t. c. 22. §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt vagyis **1906. évi február hó 5. napjáig** bezárolag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat.

2. hogy mindazok, kik az 1886. évi XXIX. t. c. 16. és 18. §-ának eseteiben ide értve az utóbbi §-nak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is, a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1906. évi február hó 5. napjáig bezárolag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többé figyelembe nem vétetik.

3. hogy mindazok, kik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nem különben azok, kik az 1. 2. pontban körülírt eseteken kívül az 1892. évi XXIX. t. c. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogukat bármily irányban sértve velük, ide értve azokat is, kik a tulajdonjog arányának az 1889. évi XXXVIII. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek tartják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1906. évi február hó 5. napjáig bezárolag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után az átalakításkor közbefjött téves bevezetésből származott bármilyen igényeket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvényi rendes utján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek mindazok a felek, kik a hitelesítő bizottságnak eredő okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszerűmindszerű másolatot is csatoltak, vagy

ilyeneket pótlólag benyújtanak az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóságától.

Okland, 1905. évi július 15-én.

MÁTHÉ,

196 3—2

kir. albiró,

Szám 3425—905. szb.

PÁLYÁZATI HIRDETMEY.

Székelykeresztur nagyközségben elhalalozás folytán az egyik szülész-női állás megüresedvén, annak betöltésére pályázatot nyitok, s felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy felszerelt kérvényeiket **folyó évi szeptember hó 15-ig** hozzám annál is inkább adják be, mert a később beérkezett folyamodványokat figyelembe venni nem fogom.

Ezen állással 100, azaz száz korona fizetés jár.

Székelykeresztur, 1905. jul. hó 23.

BIRÓ

195. 2—3

szolgabiró.

Állandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári, kereskedelmi, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az élető eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető a legkicsérőbben, legjobban és legelősebben, megtudható az

Általános Tudósító

hirdetési osztályánál,

tulajdonos **LEOPOLD GYULA** szerkesztő
BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 54. sz.
ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pontossággal és ócsón eszközöknek hirdetések és reklámok az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

„Hermandol“ klozet-papír a legjobb!

HEGEDŰ, VONÓ, KELLEKÉK ÉS HUOK

SZIVAR-, SZIVARKA-,

DOHÁNYTÁRCÁK

ERSZÉNYEK ÉS PÉNZTÁRCÁK

MONOGRAMMOK levélpapír és fehérnemű bélyegzéshez, minden betűvel, 1 d. b 1 kor. Kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSAI

könyv- és papírkerekedésében Székelyudvarhely.

Mesés és imakönyvek, zeneművek!

Papírok, írószerek, szivacsok!

Olcsó legyezők és díszművek!

Szám: 1590—905. szb.

Árverési hirdetmény.

Kápolnásoláhfalu tulajdonát képező „Homoród-gyógyfürdő“ folyó évi augusztus 30-án délelőtt 10 órakor a Kápolnásoláhfalu község házában megtartandó nyilvános árverésen 1906. évi június 1-étől egymásután következő 3—6 évre, tehát 1909., vagy esetleg 1912. évi szeptember 1-ig hasznonbérbe fog adatni.

Az évi hasznonbérösszeg kikáltási ára 9000 korona.

Az árverés szóval vagy írásbeli ajánlattal történhetik; azonban köteles árverező fél a kikáltási ár 10 százalékát bantpénzül alólított fősolgabiró kezéhez letenni, vagy írásbeli ajánlatához mellékelni s szóval vagy írásban kijelenteni, hogy az árverési feltételeket ismeri, azokat kötelezőleg elfogadja.

Utóajánlatok nem fogadtnak el.

A részletes feltételek alólított fősolgabirónál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A fürdő hosszabb időre (25—50 évre) is bérbe adatik, ez esetben azonban a bérleti feltételek külön egyezkedés tárgyát fogják képezni.

A tulajdonos község a fürdőt esetleg örök áron is eladja. Bővebb értesítés alólított fősolgabirónál nyerhető.

Székelyudvarhely, 1905. augusztus 3.

199. 1—3

Dr. Demeter, fősolgabiró.

3449—905. tkvi sz.

HIRDETMÉNY.

Bardoc község telekkönyvei birtokszabályozás (tagosítás) következtében az 1869. évi 2579 I. M. számú rendelet értelmében átalakítatnak és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra, amelyekre az 1886. évi XXIX. t. c., az 1889. évi XXXVIII. t. c. és az 1891. évi XVI. t. c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX t. cikkben szabályozott eljárás a tkvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatottatik.

E célból az átalakítási előmunkálat hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben **1905. évi szeptember hó 4-én** fog kezdődni.

Ennélfogva felhivatnak:

1. az összes érdekelt, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazottjaik által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen netaláni észrevételeiket annál is bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyvek végleges átalakítása után a téves átvezetésből eredhető kifogásokat jószemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

2. mindazok, kik a telekkönyvkönyvekben előforduló bejegyzése-

ikre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a kiküldött bizottság előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló esetleges okirataikat mutassák fel.

3. mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírássra az 1886. évi XXIX. t. c. 15., 18. § ai és az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. 6. 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, vagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa; mert különben ez uton jogaikat nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezményétől elesnek és;

4. mindazok, akiknek javára tényleg már megszünt követelésekre vonatkozó zálogjog vagy megszünt egyéb jog van nyilvántartásilag bejegyezve; ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztést kérelmezzék, illetve, hogy a törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A királyi járásbírósként mint tkvi hatóságtól.

Oklánd, 1905. évi július 28-án.
3—1 197

MÁTHÉ
kir. albiró.

3201—905. sz.

PÁLYÁZAT SEGÉDJEGYZŐI ÁLLÁSRA.

Elhalálozás folytán megüresedett Udvarhelyvármegye székelykeresztúri járásba kebelezett etédi segédjegyzői állásra ezennel pályázatot nyitok.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy az 1883. évi I. t. c., illetve az 1900. évi XX. t. c. 3 §-ához képest megkivánt minősítésüket, eddigi alkalmazásukat és erkölcsi magatartásukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket folyó évi **augusztus hó 25-ig** hivatalomhoz annál is inkább nyújtsák be, mert az ezen határidőn túl érkezetteket figyelembe venni nem fogom.

Az állás 300 korona fizetéssel van egyelőre egybekötve, mely összeg később 1000 koronára fog kiegészíteni.

A választás határidejét később fogom megállapítani.

Székelykeresztúr, 1905. júli. 25-én.
Főszolgabíró szabadságon

1—3 198. BIRÓ
szolgabíró.

KÉRJEN

csak

Seller és Kary-féle

FREDIN

legjobb tisztítószer minden lábbelhez, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxcalf, oscarra, chevreaux és lakkeipőhöz. Bécs, XII.

OLCSÓ és jó BUTOR

bevásárlási forrás.

GYARMATHY ISTVÁN

épület- és butorasztalosnál

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. sz. alatt

HERMANN GYÖRGY

FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN
KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában u. m. templom, arckép és díszmunkák, valamint címtáblák festésére, Főlvállalatok új templomi berendezéseket régi oltárokat, szöszékeket stb. kiújítok, festek és aranyozok, legszebb kivitelben és jutányos árban. Továbbá műkedvelő ifjaknak, kik a festészetben bevezető utmutatást ohajtának nyerni, oktatást adok óránként egy korona díjért.

HIRLAPOK, FOLYÓIRATOK, ZENEMŰVEK

és bármely más irodalmi munkák eredeti áron, minden költség felszámítása nélkül való beszerzését a leggyorsabban és legpontosabban teljesíti

Betegh Pál és Társai könyvkereskedése

Székelyudvarhely.

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitünő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendellenességeiben, az epekövek eltakarítását szembe-tűnően könnyíti, a bélhurut minden ne-mében, a nyálkás aranyrhuben, hasszervi dugulásokban, huykő képződéseiben, mézes huyárban, görvély- és mirigyda-gokban, angolkóros csontlágylás- és sorvadásokban. — A legkitünőbb üdőt ital, borral vegyítve páratlan! — Heten-kint háromszor friss töltés! — Raktári SZENTPÉTERY GERGELYNÉL,
Székelyudvarhelyt

Kászoni Fokut víze 14 fillér!

Borosfürdő borvize 8 fillér

— Őszi trágázáshoz a —
Thomassalakliszt

csillag Stern Marke védjeggyel

helyesen alkalmazva, minden nőrénynek legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágyája. Kivánatra szakmunkákkal és árajánlással készségesen szolgál

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Teréz körút 3. sz.

a Thomassalakgyarak, Berlin, vezérképviselője a magyar korona országainak területén. Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre! Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva.

Rösler és Gábor vaskereskedése

„Az arany patkóhoz“ Székelyudvarhelyen

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek szives tudomására hozni, hogy e napokban Székelykeresztúron, a Kossuth-terén fióküzletet nyitottunk.

Ajánljuk jól berendezett vasüzletünkben kapható styriai acélvassal és kőrifagerendelyvel ellátott miskolci váltóékeinket jóállás mellett; mindenféle ekerészeket, legjobb faju acélkapát, kaszát, ásót, lapátot, csákányt, fejszét, 2, 3 és 5 águ acél villát, mindenféle ajtó-, ablak- és butorvasalásokat, acél szer-számokat, brassói portlandcementet, Hunyadi-vasat, sodrony és kovácsolt szeget, csavarokat stb. minden e szakmába vágó vas-árúkat legelőnyösebb árban és figyelmes kiszolgálás mellett.

Végül felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét az első rangú gyárakból nagy választékban beszerzett többféle legjobb szerke-zetű varrógépraktárukra, melyek felelősség mellett igen előnyös árban, esetleg részletfizetésre is kaphatók.

A n. é. közönség becses bizalmába ajánlva magunkat s jóindulatu szives pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Rösler és Gábor Székelyudvarhely

fióküzlet Székelykeresztúron.

ÚJ VASKERESKEDÉS

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Bathyányi-tér 4. sz.

Új bőröndök a legnagyobb választékban

Ajánlja dusan felszerelt áruraktárát férfi és női ruhaszövetekben a legolcsóbtól a legfinomabbig, mindennemű ruházati cikkekben. Kész férfi és iskolás gyermekruhákban.

Férfi és női diszkalapok, cipők és nagy választék fehérneműekben, kitünő hazai gyártmányú vasznakban, asztalneműekben és butortakarókban, futószőnyegeken, nagy szőnyegekben.

Összes ruhadiszek, nap- és esőernyőkben nagy választék.

Szabó- és kárpitos kellékekben, bluzok és alsószoknyákban állandó nagy raktár.

Legolcsóbb árak!

Szappanok, illatszerek, fog- és ruhakefék

Gyertyánffy J. fiai vasnagykereskedésében Székelyudvarhelyen.
Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban.

A csépeitető gazdaközönség figyelmébe!

HÁROM KÉSZLET CSÉPLŐGÉPEMET

ajánlom az igen tisztelt gazdaközönség becses figyelmébe.
CSÉPELTETÉSEKET

bármikor a legkedvezőbb százalék mellett elvállalok Tisztelettel
Fábián József Székelyudvarhelyt.

GŐZCSÉPLŐ KÉSZLETEK
 KEDVEZŐ FELTÉTELEK MELLETT
 CSÉPE ÜZLETEN IS KÖTTETNEK

AGRARIA

A SZAB. OSZTR. MAGYAR ÁLLAMVASUT-TÁRSASÁG
 RESICZAI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁRÁNAK
 VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

NICHOLSON GÉPGYÁR
 RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
 GAZDASÁGI GÉPOSTÁLYÁNAK
 VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

AZ "AGRARIA"
 HAZÁNKBÁN AZ EGYEDÜLI IPARTERJESZTŐ VÁLLALAT,
 MELY KIZÁRÓLAG MAGYAR GYÁRTMÁNYOKAT HOZ
 FORGALOMBA.

"FONTOS!" ÁLTALÁNOSAN ELISMERVE!

A VESZPRÉM VÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET
 KIALLITÁSÁN BEMUTATOTT
 NYILVÁNOS SZÁNTÁSÉRT
 NAGY ARANY ÉREMMEL ÉS DISZ-
 OKLEVÉLLEL KITÜNTETVE.

PÁROS SORU VETŐGÉPEINK
 TULSZÁRNYALTAK AZ IDEGEN
 GYÁRTMÁNYOKAT
 ARANY ÉREMMEL KITÜNTETVE
 MINDEN TALAJHOZ MEGFELELŐ VETÉSI
 UTASÍTÁS = JUTÁNYOS ÁRAK =

SÜRGÖNY VAGY LEVÉLCZIM:
"AGRARIA"
 BUDAPEST

ÁRJEGYZÉKÜNK
 MINDEN GAZDÁNAK FONTOS
 TANÁCSADÓ, ÉS KIVÁNTATRA
 DUMENTESEN KÜLDETIK!

CLAYTON & SHUTTLEWORTH LTD
 Budapest, Váci-körút 63.

által a legjutányosabb árak mellett ajánljuk:

Locomobil és gőzcséplőgépek,
 szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők,
 tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek,
 szénagyújtók, boronák, sorvetőgépek, Planet jr.
 kapálók, szecskavágók, répvágók, kukoricza-
 morzsolók, darálók, örlőmalmok, egytemes
 acél-ékek, 2- és 3-vasu ékek és minden
 egyéb gazdasági gépek.

EGYSZERI átsimítás

SCHICHT-szappannal
 («szarvas» vagy «kules» szappan) pótol
 KÉTSZERI átsimítást közönséges
 szappannal.

Schicht-szappan a legjobb és használatban
 a legolcsóbb! 180

**KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS
 KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET**

BETEGRH PÁL ÉS TÁRSAI

**KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS
 PAPIRKERESKEDÉS**

Versenyt kizáró olcsó árban elfogad és szakszerű, izléses kivitelben készít el mindennemű

nyomtatványt és könyvkötői munkát

Költségvetés ingyen és bérmentve!

Egyleteknek és könyvtáraknak különösen mérsékelt árszabás!
 Egyházi, iskolai, szolgabiroi, községi, körjegyzői, ügyvédi, végrehajtói nyomtatványok áruháza

A Székelyföld legnagyobb és legolcsóbb nyomtatvány-raktára.

Folyóiratok, hírlapok, irodalmi művek eredeti áron, költségfel-számítás nélkül megrendelhetők.

Zeneművek papir-, író- és rajzszerkek

nagy választékban és olcsó árban!

Teljes könyvtár- és irodaberen-dezések mérsékelt árak mellett. Szakszerű, kifogástalan kivitel!

SZEKELY-UDVARHELY
 legelterjedtebb függetlenségi lap szerkesztősége és kiadóhivatala.